

חמשה עשר באב חכ"ד שיחה א'

"לא היו ימים טובים לישראל" בא בהמשך ל"חמשה דברים ארעו את אבותינו בתשעה באב", שמזה מובן שהענינים דחמשה עשר באב הם בניגוד ובקצה ההפכי דתשעה באב.

בסיום מסכת תענית אומרת המשנה: "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב כו". ובגמרא מובא כמה טעמים ליום טוב דחמשה עשר באב - "יום שהותרו שבטים לבוא זה בזה", "יום שכלו בו מתי מדבר", "יום שנתנו הרוגי ביתר לקבורה", ולבסוף אומרת הגמרא רבה ורב יוסף אמרי תרוייהו "יום שפסקו לכרות עצים למערכה דתניא ר"א הגדול אומר מחמשה עשר באב ואילך תשש כוחה של חמה ולא היו כורתים עצים למערכה לפי שאין יבישין אמר רב מנשיא וקרו ליה יום תבר מגל".

והנה, בטעם שפסקו לכרות עצים למערכה - שהוא הטעם העיקרי שזהו דעת הרבים - צריך להבין מהו השמחה הגדולה בזה? ומה מוסיף ר' מנשיא בזה שקרו לו "יום תבר מגל" - שלדעת הרשב"ם ורש"י פירושו ששברו את המגל - ולכאורה ישנו בזה איסור "בל תשחית" - ומדוע היו צריכים לשבור את המגל?

והביאור בזה: המשנה "לא היו ימים טובים לישראל" בא בהמשך ל"חמשה דברים ארעו את אבותינו בתשעה באב", שמזה מובן שהענינים דחמשה עשר באב הם בניגוד ובקצה ההפכי דתשעה באב. והביאור בזה: (בנוגע ל"יום שכלו בו מתי מדבר" ו"יום שנתנו הרוגי ביתר לקבורה" מובן בפשטות שהם הקצה ההפכי דתשעה באב.) "יום שהותרו שבטים לבוא זה בזה", שעל ידי זה ישנה אפשרות שתסוב הנחלה לשבט אחר, הרי זה שלימות דבעלות בני ישראל על ארץ ישראל (היפך החורבן והגלות). ו"יום תבר מגל" מבטא את ההיפך דתשעה באב כי חורבן בית שני היה מפני שנאת חינום, ו"יום תבר מגל" מבטא את אחדותם של ישראל על ידי שהביאו עצים שעל ידם יכולים כל בני ישראל להקריב קרבנות יחיד וקרבנות ציבור.

ועל זה מוסיף ר' מנשיא "יום תבר מגל", דהנה ברזל ש"מקצר ימיו של אדם" הוא ההיפך מהמזבח ובית המקדש, ואם כן כשפסקו מלכרות עצים למערכה - הענין הטוב שבהברזל - ונשאר רק הענין הבלתי רצוי שבברזל אזי שוברים אותו.

וזוהו שגם השמחה דט"ו באב קשור עם אחדות - ש"בנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים כו' בכלי לבן שאולים שלא לבייש את מי שאין לו כו". וזהו גם סיום הגמרא - "עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים לעתיד לבוא" שאז יהיה "יום תבר מגל" - "וכתתו חרבותם לאיתים גו".